

Ústav pro jazyk český, který je již téměř 100 let ústředním bohemistickým pracovištěm v českých zemích, prošel v průběhu století řadou proměn, ať už organizačních či z hlediska činnosti této instituce.

V roce 1911 vznikla nejprve Kancelář Slovníku jazyka českého, kde byly soustředěny víceméně jen práce lexikografické. Rok 1946 je rokem ustavení Ústavu pro jazyk český, zatím ještě pod hlavičkou České akademie věd a umění, jenž byl o šest let později přebudován, rozšířen a začleněn do nově založené Československé akademie věd. V této době je již ÚJČ reprezentantem široké škály jazykovědné badatelské činnosti a zahrnuje v sobě též činnost jazykově výchovnou a vzdělávací. V roce 1953 přibyla mezi odděleními Ústavu fonetická laboratoř a moravská pobočka dialektologického oddělení, roku 1966 vznikl při ÚJČ útvar vědeckých informací se složkou bibliografickou a knihovnou, roku 1967 se k ÚJČ připojilo též oddělení jazykové kultury a stylistiky a mechanografická laboratoř a k počátku roku 1969 bylo do Ústavu začleněno onomastické oddělení.

Pokud jde o vědeckovýzkumnou činnost ÚJČ ČSAV, byla na velmi vysoké úrovni v rámci všech svých úseků. K nejdůležitějším počinům patří v oblasti dialektologie vypracování pětidílného Českého jazykového atlasu, v lexikografii všechny zásadní české výkladové slovníky (PSJČ, SSJČ, SSČ), na úseku historické lexikografie zpracovávání Staročeského slovníku, v oblasti fonetiky a fonologie vydání publikací o české výslovnosti či natočení filmových záznamů např. pohybů hlasivek, v gramatickém oddělení vypracování třídílné akademické Mluvnice češtiny, v rámci slovtvorných výzkumů publikace dvou dílů Tvoření slov, v oblasti matematické lingvistiky zpracování frekvenčních a retrográdních slovníků a na úseku onomastiky výzkum pomístních Jmen v Čechách.

(...)